

ОСОБЛИВОСТІ ТРАКТУВАНЬ ЛІДЕРСТВА У РІЗНІ ІСТОРИЧНІ ПЕРІОДИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

На основі аналізу робіт Нікколо Мак'явеллі та інших теоретиків визначено поняття «лідерство» та наведені його характерні риси. Встановлено, що керівник сучасної України має володіти не лише професійними знаннями та навичками, а також лідерськими якостями та використовувати новітні управлінські технології.

Ключові слова: лідер, мотивація, управління, лідерські якості.

Abstract

Based on the analysis of the works of Niccolò Machiavelli and other theorists, the concept of "leadership" is defined and its characteristic features are given. It has been established that the head of modern Ukraine must possess not only professional knowledge and skills, but also leadership qualities and use the latest management technologies.

Key words: leader, motivation, management, leadership qualities.

Поняття лідера і його характерні риси неодноразово досліджувались провідними мислителями світу. Не обійшов цього у своїх роботах ти принципи [1].

Основу поведінки людей, як зазначав Мак'явеллі, визначають два головні мотиви – страх і любов, які владі потрібно гармонійно поєднувати. Однак, так як в реальному житті це зазвичай недосяжно, і страх є більш ефективним інструментом управління, ніж любов, то слід діяти так, аби він не перетворився у почуття ненависті до влади. Для того, аби цього не відбулося, лідер повинен уникати зазіхань на майнові та особисті права своїх підлеглих [4].

Мак'явеллі вважав, що для того, щоб лідерство було стабільним, успішний правитель мав уміло поєднувати наявні засоби заохочення та покарання. Він рекомендував правителям робити добрі справи поступово, розтягуючи їх у часі, а негативні стимули застосовувати негайно після неналежної поведінки та вчинків підлеглої особи. Також Нікколо Мак'явеллі зазначав, що всім людям притаманні вроджені і набуті якості. Він стверджував, що такі якості як прямотинійність та обдарованість бувають у людей від народження, а самолюбство, амбітність, марнославство чи страх – формуються у процесі розвитку особистості. За словами Мак'явеллі, мудрі лідери мають поєднувати в собі чесність і силу та уміння ввести будь-кого в оману [2].

Доктрина Мак'явеллі враховує такі чотири положення:

- 1) створення умов праці обдарованим людям;
- 2) сприяння розвитку торгівлі, рільництву й ремеслам;
- 3) встановлення оптимальних значень податків;
- 4) забезпечення захисту приватної власності.

Хоча підходи до розуміння лідерства Мак'явеллі були сформульовані у Середньовіччі, однак вони досі є актуальними [3].

Питання лідерства також досліджували такі теоретики поведінкового підходу: Курт Левін, Ренсіс Лайкерт, Дуглас Макгрегор, Роберт Блейк і Джейн Мутон. На відміну від Мак'явеллі вони акцентували увагу на поведінці лідера, а не на його якостях. Не обійшли дослідження питань лідерства й Макс Вебер, Гюстав Лебон, Габріель Тард та ін.

У ХХІ столітті дослідження лідерства почали використовувати нові концептуальні підходи. Зокрема, американський психолог Деніел Гоулман у своїй теорії «емоційного інтелекту» виділив п'ять навичок, якими людина має обов'язково володіти, розвивати та вдосконалювати.

Отже, у різні історичні періоди поняття лідерства включало відмінні характеристики. Провідними вченими досліджувались різноманітні аспекти лідерства, зокрема, такі як вплив лідера на поведінку та вчинки інших людей, особистісні якості та навички лідера.

Із загальних тлумачень лідерства можна виокремити наступні:

- особливий компонент лідерства полягає у здатності лідера мотивувати та надихати інших людей;
- лідерство – це, з-поміж іншого, управлінський статус, який передбачає можливість прийняття важливих рішень;
- лідерство – не є управлінням, оскільки управління скеровує увагу на те, щоб працівники робили речі «правильно», а лідерство – на те, щоб працівники робили «правильні речі»;
- основою лідерства є авторитет керівника;
- успіх країни певною мірою залежить від її лідера.

Нинішній період історії України все більш переконує нас у тому, що керівник будь-якої ланки управління та сфери діяльності зобов'язаний бути не просто талановитим професіоналом, а ще й лідером, який володіє арсеналом новітніх дієвих управлінських технологій [2].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Мак'явеллі Н. Державець. Видавництво Фоліо. 2016. ISBN 978-966-03-7758-5.
2. Юзькова О.І., Халецька А.А. Аналіз сучасного стану та тенденцій інноваційного лідерства в публічному управлінні. *Державне управління та регіональний розвиток*. 2020. №9. С. 915-939.
3. Bereziuk S., Pronko L., Samborska O. The phenomenon of political power in Ukraine. Considering World Experience. *European Journal of Sustainable Development*. 2020. №9. (2). P. 488-500.
4. Юзькова О.І. Інноваційне лідерство в державному управлінні. *Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток»*. 2017. №12. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1159>.

Прицюк Людмила Анатоліївна - к.е.н., доцент кафедри менеджменту, маркетингу та економіки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: vatra1@vntu.edu.ua

Prytsiuk Liudmyla A. - PhD, Assistant Professor of the Department of Management, Marketing and Economics, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: vatra1@vntu.edu.ua

Рогова Анастасія Олександрівна – студентка групи МФКД-23б, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: rogovanasta5@gmail.com

Rogova Anastasia O. - student of group MFKD-23b, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: rogovanasta5@gmail.com